

4. Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе. Наилучшая практика построения партнерства между полицией и обществом. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://polis.osce.org>.

5. Бобро Н.В. Зарубіжні практики поліції та населення / Н.В. Бобро. – К.: Мультидисциплінарний научний журнал «Архивариус», 2016. – С. 117-119.

6. Матюхіна Н. П. Поліція Великобританії: сучасні тенденції розвитку та управління / Н. П. Матюхіна. – Харків : Консум, 2001. – 131 с.

ВЗАЄМОДІЯ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Мокряк М.О.

*аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Процес суспільного розвитку, ідеологічних, соціальних, культурних та інших трансформацій проходить паралельно із змінами у інформаційному та комунікаційному просторі. Роль засобів масової інформації у формуванні названого простору важко переоцінити. Вони є важливим інструментом соціальних перетворень, соціалізації, а особливо – світоглядного, психологічного, освітнього, політичного, інформативного впливу. Засоби масової інформації вважають неофіційно «четвертою гілкою влади», адже ЗМІ, впливають на суспільну думку, на поведінку різних соціальних груп та всього суспільства.

Засоби масової інформації активно впроваджують у свідомість людей стереотипи – стандарти поведінки, соціальні міфи, ілюзії. При цьому спостерігається невідповідність між стереотипними образами і дійсністю. Індивід вже не може об'єктивно оцінювати і аналізувати ту чи іншу ситуацію. За допомогою ЗМІ дані протиріччя активно використовуються різними організаціями або державами при формуванні певного суспільного настрою [4].

Ф. К. Рябікін серед напрямів використання засобів масової інформації у протидії називає підвищення авторитету органів кримінальної юстиції і громадських формувань, які беруть участь в боротьбі з правопорушеннями [6, с. 24]. Сучасний рівень використання ЗМІ у розкритті та розслідуванні злочинів в основному зорієнтований на ті форми, які були напрацьовані правоохоронними органами за часів СРСР.

Наступ сучасної організованої злочинності і такий її прояв, як політизація, вимагає належних засобів реагування з боку не тільки правоохоронних органів, а й усього суспільства. Аргументовано висновок, що серед нових форм взаємодії правоохоронних органів із ЗМІ може бути формування належної громадської думки, застосування дифамації за умови використання лише справжніх відомостей, які хоча й можуть зганьбити честь і гідність

громадянина, але лише з метою захисту суспільних інтересів. Право на дифамацію відкриває для державних органів, покликаних протидіяти злочинності, нові можливості, які ще потребують теоретичного опрацювання. Серед них – дискредитація лідерів злочинних угруповань, створення умов для розвалу організованих злочинних груп, недопущення проникнення членів таких груп до органів державної влади тощо. Крім того, допустимість використання дифамації визначає необхідність пошуку нових можливостей взаємодії правоохоронців із ЗМІ [2, с. 22].

Однак важливо, щоб дифамація не стала засобом досягнення політичних, економічних чи інших інтересів, не використовувалась на замовлення або для дискредитації окремих осіб. Тому важливим є створення належної правової бази, адаптація рішень Європейського Суду з прав людини до потреб протидії злочинності. Доцільне використання комунікативної функції ЗМІ для вирішення розшукових завдань під час розслідування злочинів. В інформаційно невизначеній ситуації, що характерна для розшукової роботи, слідчі можуть використовувати засоби масової інформації як джерела здобуття орієнтуючої й доказової інформації, а також із метою отримання тактичної переваги [5, с. 17].

Нові форми злочинної діяльності вимагають від правоохоронних органів удосконалення практичних навичок отримання інформації, теоретичної підготовки щодо тактики виявлення злочинів та осіб, які їх скоїли. На нашу думку, існує необхідність функціонування інформаційно-аналітичного підрозділу, серед завдань якого – моніторинг повідомлень ЗМІ, мереж телекомунікацій загального користування з метою виявлення значущої інформації.

З іншого боку, фактором криміногенного впливу засобів масової інформації на злочинність є формування негативної думки про державні та правоохоронні органи та їх посадових осіб, заходи з профілактики та боротьби зі злочинністю. Неefективна робота правоохоронних органів, що не в змозі забезпечити громадянам доступні, швидкі та ефективні способи захистити свої права та законні інтереси, є основним чинником цього явища. В такому випадку інформація ЗМІ також може криміногенно впливати. Мова йде про формування соціальних уявлень про те, що правоохоронні органи працюють неefективно, іншими словами, як зазначає А. І. Долгова [1], відбувається стигматизація співробітників правоохоронних органів. Внаслідок цього громадяни починають вороже чи недовірливо ставитися до правоохоронців. Такий стан речей негативно впливає як на правоохоронців, так і на самих громадян, оскільки відсутність суспільних стимулів до ефективної роботи лише підтверджує підозри та недовіру громадян.

Криміногенний інформаційний вплив засобів масової інформації, в ряді випадків спрямований на вирішення конкретних завдань:

- поширення завідомо неправдивої інформації, а також публікація відомостей і фактів, що відводять убік слідство у кримінальних справах;
- створення засобами масової інформації громадської думки, що сприяє розвалу кримінальних справ, що володіють величезним суспільним резонансом;

- розголошення конфіденційних відомостей, що становлять службову таємницю, таємницю слідства;
- компрометація правоохоронних органів і їх окремих представників, які проявляють активність в боротьбі зі злочинністю. Виконуючи, політичне або кримінальне замовлення, засоби масової інформації втрачають свій авторитет, аудиторію, рекламу, дохід. ЗМІ, розраховуючи на підтримку політичних або злочинних сил, стають заручниками інтересів, які диктують гри відповідно до запитів своїх покровителів.

Безумовно, існує й інша сторона, і ЗМІ не завжди висвітлюють лише негатив. На сьогоднішній день більшість публікацій щодо діяльності правоохоронних органів носить нейтральний характер, але ті, що носять негативний характер, отримують найбільший розголос та коментування, в той час як позитивні не отримують відгуків та поширення. Звісно, ЗМІ мають інформувати суспільство про злочинні дії посадовців, поліції, інших посадових осіб правоохоронних органів, але ця інформація має підноситися у мінімально негативних описах, аби не підривати довіру до правоохоронної системи.

Засоби масової інформації відіграють визначальну роль у формуванні громадської думки щодо діяльності державних органів, зокрема поліції. Основною причиною завоювання ними такого високого місця в житті сучасного суспільства є те, що за допомогою ЗМІ держава та інші її суб'єкти не лише інформують населення про мету та цінності своєї політики, а й формують відносини між державними органами та політичними елітами, цілеспрямовано конструюють політичні порядки, які характеризують свободу слова, вибудовують вкрай необхідні для влади зв'язки та відносини із суспільством. Власне, ЗМІ перетворилися нині на один із найбільш впливових посередників між населенням і державними органами – вважає С. Л. Недов [3, с. 133].

Отже, для вдосконалення взаємодії правоохоронних органів, і зокрема поліції із засобами масової інформації, приведення цієї сфери діяльності у відповідність до сучасних реалій необхідним є визначення порядку висвітлення діяльності правоохоронних органів у засобах масової інформації, оскільки існує тенденція негативізації іміджу правоохоронних органів у засобах масової інформації. В той же час, з боку правоохоронних органів мають бути докладені зусилля щодо сприяння поданню об'єктивної інформації і мінімізації резонансу негативної інформації та викривлення дійсності.

Література:

1. Долгова А. И. Реагирование на преступность: концепции, закон, практика : монография / А. И. Долгова. – Москва : Российская криминологическая ассоциация, 2002. – 308 с.
2. Иванов В. Ф. Сучасні комп'ютерні технології і засоби масової комунікації: аспекти застосування / В. Ф. Иванов, О. К. Мелешенко. – Київ : ІЗМН, 1996. – 180 с.
3. Недов С. Л. Засоби масової інформації як суб'єкт формування громадської думки про діяльність поліції / С. Л. Недов // Право і суспільство. – 2016. – № 5. – С. 128-133.

4. Попова В. О. Роль средств массовой информации в формировании стереотипов массового сознания / В. О. Попова, Е. А. Балезина // Вестник Пермского университета. Философия. Психология. Социология. – 2015. – № 2 (22). – С. 88-94.

5. Правове регулювання інформаційної діяльності в Україні / упоряд. С. Е. Демський; відп. ред. С. П. Павлюк. – Київ : Юрінком Інтер, 2001. – 688 с.

6. Рябыкин Ф. К. Организация применения средств массовой информации в профилактике правонарушений / Ф. К. Рябыкин. – Москва, 1980. – 99 с.

ЗАХОДИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї У ПЕРСПЕКТИВІ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Дика Є.О.

*аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національний університет «Одеська юридична академія»*

На ситуаційному рівні виділяються два основних види заходів з попередження злочинності, це заходи безпеки, що ускладнюють вчинення злочину, і заходи, що знижують зацікавленість у скоєнні злочину. Припинення сімейно-побутових насильницьких злочинів пов'язано з припиненням перебігу сімейно-побутового конфлікту на завершальній стадії шляхом усунення можливої взаємодії учасників конфлікту, наприклад встановлення окремого режиму проживання подружжя, розірвання шлюбу і т.д. А також, примусове вилучення із конфлікту найбільш агресивного учасника (притягнення до кримінальної відповідальності, примусовий обмін житла, виселення тощо). Чинний Закон «Про попередження насильства в сім'ї» від 15 липня 2001 року [1] має декілька інструментів ситуативної або спеціально профілактики насильницького прояву в сім'ї, але вони не є достатньо діючими та впливовими, не зважаючи на те, яку складову несе в собі ця профілактика – випередження, обмеження, усунення або захисту.

В Законі дається поняття корекційної програми, яка спрямована на формування гуманістичних цінностей та ненасильницької моделі поведінки в сім'ї особи, яка вчинила насильство в сім'ї [1]. Але, поряд з цим відсутня комплексна спеціально-кримінологічна корекційна програма регіональної та національної протидії насильству як на макrorівні так і у мікросередовищі. Корекційна програма повинна враховувати особливості особи насильницького злочинця, його жертви та ситуацію, в якій було вчинено насильство, в протилежному випадку, вона буде малоефективною та незначною в розрізі профілактики насильницької злочинності. Окрім корекційної програми доречно було б ввести програму відвернення насильства відносно жертви, яка б масово регламентувала типові криміногенні ситуації, які призводять до майбутнього насильства, а також доводила б до наших співгромадян правила